

Tisková zpráva

28. března 2018

Nový dokument pomůže s hodnocením přírodních nebezpečí ve vysokých horách

Mezinárodní vědecký tým připravil technický manuál k hodnocení nebezpečí, které představují horské ledovce a trvale zmrzlá půda ve vysokých horách. Jde o oblasti, v nichž se nejvýrazněji projevují klimatické změny způsobující odtávání horských ledovců a vznik nebezpečných sesuvů a skalních lavin a s tím souvisejících povodní. Cílem dokumentu je přispět k ochraně majetku a životů obyvatel světových velehor včetně Alp. Na studii, již vedli vědci z Curyšské univerzity ve Švýcarsku, se podíleli i čeští odborníci z Ústavu struktury a mechaniky hornin Akademie věd České republiky (ÚSMH AV ČR).

„Vědci z našeho ústavu využili při spolupráci na vytváření dokumentu poznatky získané výzkumu v peruánských Andách, jenž provádějí společně s kolegy z Přírodovědecké fakulty UK již od roku 2003. Zaměřují se v něm zejména na problematiku sesouvání morénových hrází vysokohorských jezer, jež může vést k přelití hráze nebo k jejímu protržení, a tím ke vzniku nebezpečných záplav,“ uvedl ředitel ÚSMH RNDr. Josef Stemberk, CSc.

„Připravený manuál nabízí státním úřadům i soukromým společnostem přehled nejnovějších poznatků a osvědčených postupů pro popis, mapování a modelování potenciálně nebezpečných procesů ve velehorách. Popsané postupy představují shodu širokého mezinárodního kolektivu autorů, který je zárukou, že bude uplatňován v nejrůznějších částech světa, a to i v rozvojových zemích, jejichž obyvatelé jsou přírodními katastrofami nejvíce ohroženi,“ uvedl za vědecký tým RNDr. Jan Klimeš, Ph.D., z ÚSMH AV ČR. Podle Jana Klimeše dokument přispívá ke snaze o snižování rizika katastrof, kterou formulovaly Spojené národy na konferenci v japonském Sendai v roce 2015 a k níž se Česká republika připojila.

Studie byla oficiálně představena odborné veřejnosti v únoru 2018 (http://mri.snatweb.ch/en/?option=com_content&view=article&id=3051:hope-against-hazards&catid=309:mri-news&Itemid=112) a je také dostupná na stránkách odborné asociace GAPHAZ (www.gaphaz.org).

Ředitel ÚSMH Josef Stemberk připomněl, že sesuvy a skalních řízení nejsou jen problémem velehor, ale vyskytují se i v České republice. Akademie věd České republiky proto nedávno vydala brožuru Sesuvy – podceňované nebezpečí věnované této problematice. Je určena veřejnosti a nabízí vysvětlení, jak, proč a kde nejčastěji vznikají svahové deformace, ať už jde o půdní nebo skalní sesuvy či řízení. Seznamuje čtenáře s konkrétními historickými událostmi na příkladu Hřenska a okolí včetně jejich společenských a ekonomických souvislostí. Přináší také stručný přehled právních aspektů prevence a nápravy škod vzniklých sesouváním a řícením.

Vydání této publikace je dalším počinem v rámci výzkumného programu Strategie AV21/Přírodní hrozby. V tištěné podobě je brožura bezplatně k dispozici v síti knihkupectví Academia v Praze, Brně a Ostravě, elektronicky na webových stránkách nakladatelství Academia <http://www.academia.cz/edice/kniha/sesuvy-podcenovane-nebezpeci>

Popis přiložených fotografií:

Foto1: Klimes_Palcacocha_sanace_hraze

Pohled na původní dno jezera Palcacocha, jehož hráz se v roce 1941 protrhla a způsobila katastrofickou povodeň ve městě Huaráz. Nově vzniklá hráz jezera, která v současnosti zadržuje přibližně stejné množství vody jako před rokem 1941, je zpevněná a umělý přepad zajišťuje stálou hladinu jezera.

Foto2: Palca_morena

Boční morénová hráz jezera Palcacocha má asymetrický sklon. Svahy obrácené k jezeru jsou mnohem strmější než ty vnější. Je to způsobeno procesem ukládání morénového materiálu a vyztužením strmých svahů plochými kameny jak je vidět v popředí fotografie.

- *Ústav struktury a mechaniky hornin AV ČR, v.v.i. je pracoviště zaměřené na studium struktury a vlastností horninového prostředí, hornin, odvozených materiálů a speciálních kompozitních materiálů. Zkoumá přírodní i indukované jevy a procesy působící na chování, vývoj a stabilitu hornin v jejich přirozeném uložení v zemské kůře a širokou škálu anorganických a organických materiálů jak na místě, tak vytvořených v laboratorních podmínkách. Uplatňuje pokročilé monitorovací i laboratorní metody výzkumu s cílem formulovat vědecké poznatky a stanovit podmínky jejich využití v praxi.*

www.irsm.cas.cz